

ПОДУНАВКА

ЛИСТЪ

ЗА НАУКУ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Брой 42.

У Земуну,

17. Декембра

1856.

Овај листъ излази Средомъ и Суботомъ, а цѣна му е на годину 5 форинта, на полъ године 2½ форинта ср. безъ поштарине; поштанска такса износи на 6 мѣсеци 30. кр. ср. Пренумерирати се може у Аустрији кодъ сваке поште или познати наши скупители или управо кодъ издателя у плаћенимъ писмама. За огласе плаћа се за редъ 3 кр. ср.

Нѣвѣста.

(Одъ Ђ. Јовановића Семборца.)

[Продужењ.]

„И нашъ еспапъ много вреди,“ одговори Мулатъ Плакида.

„Нетреба еспапа! лађа тамо, има доста еспапа,“ рече црнацъ краљ уполу пијанъ.

„Нисамъ ли реко?“ љутито рече Мулатъ француски капетану Хобсону, „да васъ е садъ самъ врагъ амо довео, да ми пазаръ отештате. — Ал' на нѣой нема шоца! Красне су то пушке, које на хиляду коракляя бију, и увекъ згађају, а никадъ не повале. Јуче вамъ небы дао едну за две главе, а данасъ даемъ парче за парче.“

„Дайте две пушке за едну главу!“ рече црнацъ.“

„Е, нѣ нег' јоштъ нешто! — шта мислите! та я и тако губимъ на њима,“ рече Плакида.

„Дайте седамъ пушака за петъ глава.“ Запште краљ Петаръ.

„Парче за парче, иначе ни едне мраке недамъ више,“ озбиљно одговори Плакида.

„Е, допустите ми, да я погодбу учинимъ!“ привати Девре. „Добићете шестдесетъ пушака, за петдесетъ глава. Бсте л' задовољни?“

„Есамъ“ рече краљ Петаръ.

„Е добро, дакле стваръ е свршена!“ рече Вићентије Девре! — ал' јоштъ имамъ нешто! я нећу између васъ двоице погодбу забадава да правимъ, краљу Петре! По васъ е ова погодба врло користо испала, садъ и вы мени учините љубовъ, што ћу я опетъ васъ молити. Нѣе ништа много, само, да се овой господичной поврате, нѣне поплячкане ствари.“

„Па начастъ јој ако нема злата међу њима,“ рече краљ Петаръ почемъ се мало промислио.

„Нема тамо ни баръ за лекъ злата, нешто мало хальница, то е све.“ Рече Девре.

Ема се врло обрадуе, кадъ чуе, да ће опетъ

нѣне ствари патрагъ добити, а јоштъ јој миліе буде, кадъ разуме, да се ни еданъ црнацъ краљу Петру ни пошто противити несме, зато ће јој се и најнезнатнија уплячкана стварка патрагъ дати. У радостномъ овомъ нѣномъ снађењу, приповеди она Вићентију целу повестъ своју, додавајући, зашто е у Кап-Кост-Кастле хтела путовати. Да нѣе при приповедано име свога заручника прећутала, то се разуме.

„Карлъ Роце? онај, што съ брзобродомъ „Орао“ управља?“ утрич јој Вићентије у речъ.

„Бадава бы тамо ишли, еръ га небы нашли. Онај истый данъ кадъ самъ се я изъ Хаване*) кренуо, добродіо е „Орао“ у исто пристаниште.“

„Заиста?“ упита Ема зачуђено. „Боже милостивый! шта садъ да чинимъ? ал' вы може быти да се варате, еръ —“

„Неварамъ се я,“ пресече јој речъ Вићентије. „Я нѣга добро познаемъ.“

„Шта? — вы нѣга познаете?“ у чуду снађено девојче повиче.

„На свакој начинъ!“ одговори онъ. „Башъ е онда онъ изишао изъ лађе, и отишао да се Гувернеру пріяви, кадъ самъ се я кренуо. Витакъ младъ човекъ, црномаянстъ, на левомъ образу има едну парасицу.“ —

„То е, то е! Ту е парасицу одъ сабљъ у Индїи добио. Е садъ нема сумнѣ да сте га сусрели, и да га познаете,“ — прекине му речъ дѣвојче. — „Ахъ Боже мой, Боже! шта садъ да чинимъ? куда ли да се окренемъ? или да идемъ у кою годъ Португалску населбину одъ Бенгвеле, или да сеу Кап-

*) Варошъ у Америки у великимъ Антилама, лежи на трѣпнику рака; у нѣой е Колумбъ сарањилъ.

Коаст-Кастле вратимъ, или управо путь у Капштатъ матери да предуземъ.“

„То ће врло тешко ићи. До два месеца у целој овој земљи почињу кише, и съ њомъ бива поднебје са убиточнимъ грозница тако опасно за Европейца, да тога јоштъ нје се нашло, кои бы у животу преко тогъ времена заостао. Докъ то не прође, не можете се никаквој лађи овде надати. А та проклетия трав читави шесть месеци. И то е света истина што вамъ реко,“ примети Вићентиѳ.

„Шта у зао часъ!“ повиче Ема пупа ужаса. „Шесть месеци међу ови дивљаци?“

„Я мислимъ, што бы се ваше сигурности тицало, да бы безбрижни были, само бы краљ Петаръ за такву добаръ морао стояти. Међутимъ я вамъ свердно кажемъ, као што самъ и самъ искусио, да, ако вы и ваши сапутници за то време овде пребудете, то после шесть месеци — а може быти, и после шесть недеља — ни едногъ одъ васъ живогъ быти неће. Као што самъ реко, оне грознице и ону климу ни еданъ Европеаць издржати не може. Вы треба што брже, одавде да се уклоните. Я се нисамъ нигда више одъ две три недељы у најздравиѳ време, овде задржаво; па самъ опетъ по неколицину мои люди свагда саранити морао.“

„Драгавольно бы я одавде што пре одлазила, ал' како? съ киме? и куда?“ рече Ема.

„Я знамъ едну добру прилику, ал' не знамъ, да л' бы се вама допала, и бы л' се вы одважити могли.“ смешеѳи се, рече овај трговаць робова.

„Та ма съ киме! Боже мой милостивый, ма съ кимъ!“ повиче девойче. „Заръ е мени садъ до бирана?“

„Е добро, господична, то ћете самномъ. Я се и тако до неколико дана управо у Кубу крећемъ.“

Ово чувши, прострели едно девойче нешто крозь цело тѳло. Вићентиѳ е то примѳтио.

„А!“ рече онъ смешеѳи се. „Я самъ знао, како ће то вама пасти, кадъ чуєте и помислите, са трговцемъ робова, на едной лађи путовати! — Истина,“ настави онъ далъ у шали, „ти су трговци прави ѳаволи у човечиѳмъ тѳлу, кои свакојка мучени црицима проузрокиваю, вѳи сваке слободе и најнужниѳ потреба лишаваю, и шта јоштъ о нама се не приповеда и не булазни; то васъ плаши. Я васъ, господична, у толико уверити могу, да я јоштъ никадъ никога познавао нисамъ, кои бы тако лудъ быо, да бы црица дотле доводио, да се овај тако изможди и ослаби, како бы за трговину и продаю неспособанъ постао, или ако бы га и продао, да место што бы добио на нѳму, то да штетув и изгуби. У ствари е овако: Да ли населбине*) да постое, или не? У првомъ случаю морамо црнаца имати, еръ наши у тропичнимъ предѳлима не могу поднети, а тимъ манѳ што радити, нѳга и најманѳ усиливанѳ живота кошта, а за црица е у населбинама болѳ, него кадъ е слободанъ у пустињи свога отечества, а да е ово истина, то ћу вамъ мало часъ доказати. На-

селбине не могу да не постое; еръ не само еданъ народъ или едно правителство да има своѳ населбине данасъ, а сутра да изрекне законъ; населбине више да не постое! Него, ту е скоро целый светъ, кои исте имаю, зато целый светъ купуе, продае и тргуе съ црицима; и зато е црицу болѳ подъ овакимъ него подъ собственимъ у иѳговомъ слободномъ отечеству господарима живити. Погледайте краля Петра! Текъ што се помоли каква лађа трговца за роблѳ, онъ таки одъ суседиѳ народа толико вата и рекрутира, колико годъ трговаць потребуе и купити жели; ако му пакъ кои недостае, то онъ оно число изъ свои собствени поданика попуни. А погледайте, и те саме люде кои више животинѳи нежели людма приличе, па јоштъ да имъ у ѳинне колебе уђете, шта мислите, шта бы сте видели? нечистоту, гладъ, сиротино и т. д., уђете л' пакъ у колебе колониста, видите иѳ веселе, задовольне, наранѳне, добро одевене, и т. д., при томъ ако е поле вреданъ, за првый десетъ година може се искупити, а после за толико исто година може и богатимъ постати. За оне кои су по фабрика, рудокопѳама као: у Енглезкой, Француской, Белгиѳи и т. д. нећу да говоримъ, ма да му како иде, и те сравните са колонистама, пакъ ћете примѳтити, да е колониста најсрећниѳ.

„Ал' поступаць па лађама?“ примѳти Ема.

„Црнаць е право дете, или болѳ да рекнемъ, животно право! Црици, кои нигда мора видели нису страшно га се плаше и боѳ; кадъ виде беле люде, мисле, да ћеду иѳ ови повсти, и докъ имъ човекъ то изъ главе не избѳе, мора съ ѳима на опрези быти, па кадъ примѳте, да иѳ никакво зло не сналази, умире се, и увиде да е и овако добро. Кадъ иѳ већъ човекъ дотле доведе, зашто бы иѳ онда кинѳио. Я бы самъ и самъ правый будала быо, кадъ бы каквогъ крепкогъ црица дотле кинѳѳмъ и мучѳѳмъ довео, да, кадъ бы га у Хавану на пазаръ извео, на нѳму, у место да профитирамъ, штетуемъ; или да га за продаю сасвимъ неспособна учинимъ.

„Све е ковако,“ настави Ема, „ал' оно тесно месташце у лађи гди иѳ затворате.“

„Прођите еданъ месецъ дана по ѳиномъ предѳлу, и уђите имъ у колебице, моя лепа господична, па онда ми кажите, какву сте, између ѳинни обитаѳшта, и они на лађама за ѳѳи опредѳлени затвора, а и воздуха што се тиче, разлику нашли!“ рече Девре смешеѳи се. Онде, гди вы ни едно магновенѳ, небы кадри были, издржати, онде е за дивљака као да е у најболѳмъ своѳмъ элементу.“

„Допуштамъ,“ рече Ема, „да црици у населбинама и на лађама уобште хотимице не кинѳ се, све то изоставляюѳи, и што мы у смотреню трговине рекосте, да све тако съ ѳима бива; ал' ово мы допустити морате, да е то врло јадно, а и гри'ота, люде и свою собраћу, као марву или другу какву робу продавати за новце или меняти за што друго, тимъ свезе породица раскидати, и кукавце у тако дальный и широкой светъ одводити. Да тога нје, то бы и они стра'овити узаймички ратова у Африки нестало, а съ тимъ бы и свако роблѳ престало.“

„Башъ то, любезный мой бранителю црнаца, недопуштамъ вамъ!“ рече Вићентиѳ смешеѳи се девой-

*) Кадъ места коя су пуста или дивљацима обитавана была, подъ власть какве европейске државе подпаду, то мети населе и уредѳе, а црице покупуу, да имъ они раде.

чету. „Роблѣ в у Африки већ одь старина заведе-
но; шта више, у самимъ провинціама, коє су одь
мора тако удалѣне, па ипакъ су тамо најужасни и
најжешћи ратови. Заточенике, коє не потуку, или
најгрозниимъ мученѣмъ не уморе, излажу иј најжа-
лостниимъ осакаћеняма, т. е. или му одсече уво, носъ,
ногу, руку, или му ископа око, извуче езикъ, под-
кує му табане ексери, и т. д. А зашто то бива?
зато, што ядникъ таквѣй никакове важности нема, ни-
ти се таквѣй еданъ одь ячега и силнѣгъ као сачо-
векъ или собратъ — као што вы рекосте — сматра.
Между л' га само продати, то нити се дуго мисли,
нити пита. У прочемъ, вы ћете се о истини мои ре-
чѣй до кои данъ сами уверити. Међу роблѣмъ нала-
зи се и онакови, кои нису за купованѣ, и кои само
чрезъ потребитость оногъ места у лађи одбацили се
мораю. Видићете, како се ценька. Колико краљ Пе-
таръ настои одбаченогъ и непотребитогъ, или за рифъ
сукна, или за низъ стаклени граната, или за стару
пушчану цевъ, да протури; и кадъ већ види, да га
Плакида чипошто не треба, ниг' оће да узме, то онъ
као муња наслони пушку на образъ, и оногъ непо-
требитогъ несретника као скота на место убіє, па на-
шло се таковы колико му драго, сви ћеду жертва
смрти быти, еръ онъ иј назива непотребни лебождрцы.

Ема, ово чувши, чисто се згрози, и рекао бы
чисто онеми.

„Дакле само интересъ“ рече она по краткомъ љу-
ташу, „одъ аня ту страоту и свирѣиость?“

„Наравно,“ настави Вићентиє Девре, „еръ како
є овде, тако є по свомъ свету. У Лондону, у Па-
ризу и т. д. сигурность поедини само се изъ интере-
са чува. Нема л' тога, то ће и тамо, као годъ и у
упутрашиѣмъ Судану (у Африки) као руля свирѣи
курякова еданъ противъ другогъ устремлявати се, и е-
данъ другогъ прождирати. Я врло добро примѣча-
вамъ, драга моя господична, да то вама врло чудно-
вато быти види се. Мени су разни люди и народи
у свету познати, кои човека са сладкимъ речма чи-
сто занесу, а овамо су са широкимъ янундетима за-
огрнути, коє „честность“ и „цивилизация“ зо-
ву. Нетреба башъ одвећ бистро око, да примѣти,
да є цела таква ядна држава, единомъ и истомъ мате-
риомъ, коя се „Интересъ“ зове, поставлѣна и фати-
рана.“

Изъ овогъ тона, коимъ є Девре ове последнѣ
речи изговорію, докучити є было, да се є яко раз-
гнѣвию. Девриче помисли у себи, да є онай, кои є
таково што важно докучити кадаръ, мораю много жа-
лостны приключенія преко главе преметути, и то є
на неко сажаленѣ прођу Вићентиа доведе. И то нѣ
бы еданъ случай, зашто бы она неку већу накло-
ность прођу Вићентиа осећала. Капетанъ Хобсонъ
страдалникъ, бы є ваянъ морепловаць, ал' онъ бы
ил' не бы у дружеству, корманошъ пакъ и Плакида о-
ни су люди безъ икаквогъ изображеня, и сваки по
свомъ обичаю суровъ; г. Юванъ бы є истина одвећ

добросрдечанъ, а нешто є и видію по свету, коє бы
човека у колико толико и разблажити могло, ал' є
ипакъ у дружеству тако неспособанъ бываю, да се Ема
радоваше, кадъ бы се разговоръ едаредъ већ свршию.

Докъ су се краљ Петаръ, Плакида и Вићентиє
око свое трговине забавляли, дотле су Хобсонъ и
корманошъ о нѣиной судбини промишлявали, за Ему
ништа друго не остаде, развѣ да свой разговоръ и
далѣ са Вићентиомъ настави, еръ є увидила, да љо
се изъ нѣгови речѣй много ползовати.

Вићентиє Девре бы є человекъ, кои є много ви-
дію, већу часть Европе као и најглавниѣ места Афри-
ке и Америке посѣтию, и то є знаю тако човеку жи-
во представляти, да бы му се сваки дивити мораю.
Истина, ако се є у представляню погдикадъ и на'о-
дію ладнокрванъ и человеконезрителанъ изражай: то є
ипакъ Ема изъ тога заключавала, да є овай человекъ
млоге неугодиности у свомъ животу — као што му є
и поводъ саме трговине быю — имати мораю. При
свемъ томъ осећала бы неку благодарность за усрдіє
нѣгово, коє є онъ нѣой указиваю. Продуживши Ви-
ћентиє и далѣ разговоръ, посоветує іюй, да съ нѣимъ
слободно у Хавану пође, и ни очежъ ни баръ мало
да несумня говорѣи:

„Я се ни мало не чудимъ, да то, што су вамъ
одъ детиньства о трговцима прицаца приповедали, васъ
плаши, шта више, садъ іюшть и да се одважите, на
таквој лађи путовати. Вы о той ствари имате іюшть
неколико дана промислити се, оћете л' се съ моіомъ
лађомъ одважити поћи, — на коіой не кажемъ, да
бы башъ безъ икаквогъ стра путовали, — или ћете
овде за едно шесть месецѣй у овомъ убиточномъ под-
небію, и међу овимъ дивацѣма остати. Ни баръ ма-
ло се у Хобсона и у нѣгову дружбину не уздайте.

За кратко, па су они или помоћи лишени бол-
ници, или мртви; а вы, ако бы сте и надвладали, —
коє сумнямъ, сами бы себи оставлѣни были. Што
вамъ садъ говоримъ, то вамъ као пріятель говоримъ.
Изъ каквогъ добита, имаю бы я васъ наговарати, да
самномъ поћете? развѣ, да имамъ одну изображену
особу, съ коіомъ бы могаю, кою пробеседити, и раз-
веселити се; а притомъ, и што бы незлобну одну ду-
шу — као што сте вы — изъ очевидне и предстоє-
ће смрти избавію. Притомъ ако бы се я у оваковомъ
случаю смолюбцемъ назвати могаю, то мислимъ, да
є таково славолюбіє непорочно и слободно. Свирѣ-
пости, коима новинари булазне, немате се никакви
бояти, еръ такву видити нећете. Што се прицима
довольити може, то имъ я дозволявамъ, наравно у
толико само, у колико бы мы сви а и сама лађа у
безопасности остала. При томъ самъ са свачимъ до-
бро снабдѣвенъ, а моя є лађа такођеръ брзопловъ
(Schneiflegler.) Моя є то една користъ роблѣ, добро
у здравлю сачувати, што пре истоварити, и добро
продати.“

(Продуженъ слѣдую.)

РАЗЛИЧНОСТИ.

МѢСТНЕ ВѢСТИ.

Земунъ. Судећи по времену небы рекли, да смо у Декемврију; небо се ведри и опетъ се облачи, ветрови дуваю и топла киша меня се свакій часъ са сунчанимъ зрацима, а да бы се характеръ пролећа сасвимъ показао, подиже се юче око подне страшна олуя, која е до саме ноћи трајала и много у нашој вароши штете учинила, одкривши неколико кућа. Еданъ чамацъ, кои е юче око 11 сатій пре подне изъ Београда пошао, едва е ютрость овамо доћи могао. Путници, кои су на њму были, приповѣдаю, да њи е буря после дугогъ колебаниа, заплукавши чамацъ у нашу аду, на којој су и ноћити морали, бацила, и текъ што су изъ чамаца изашли, таласъ е чамацъ одма подавио. Синоѣ око 6 сатій могли смо на јужномъ западу велику светлостъ примѣтити, која намъ е при онакомъ ветру великій стра' задавала. Ютрость смо разумѣли, да е ту светлостъ узроковала, што е кућа едина у Бари горела.

Београдъ. Ово е дана издата одъ Полицие Београдске уредба, да поредъ они 60 феѣбра, које ће община о своемъ трошку у Београду обдржавати, и свакій меанѣја, кафеѣја, угоститель и ликерѣја, по еданъ истий онакѣй феѣбръ као и община што ће имати, предъ своимъ дуѣаномъ, меаномъ, гостилницомъ и кафаномъ обдржава. Заиста я мислимъ да веѣгъ осветленя ни у Бечу неће быти, ерѣ и меана и кафана толико имамо да ће свако вече одъ нове године починаюћи права илуминаѣја у Београду быти. Око 360 меана и кафана има у Београду. Уредба е та заиста добра, ерѣ ће две ползе Београду нанети, прво што ће га осветлитѣ, а друго што ће многе по хорбуцаѣма меанице и кафанице одъ 2—3 оке вина, по бечке кисеѣа пива и 1. оке раѣие, затверити.

Говори се садъ извѣстѣие, да е наше високо Правительство веѣ рѣшило поболшанѣ плате свои манѣи чиновника. Заиста и време е, ерѣ одъ свою членова државе, чиновници су найнуждѣни. — Како е рѣшено, явићу вамъ доѣниѣ, кадъ поуздано дознамъ.

Чуемъ да наша лицейска и остала младежъ ради о томъ, да ѡй позватѣй Г. М. А. начини малѣй театоръ, у комъ да зимусъ представля. Да Богъ да!

СМѢСИЦЕ.

(Атинско свеучилиште.) Скоро избранный Ректоръ атинскогъ свеучилишта, Олимпикосъ, говорю е приликомъ ступѣня свогъ у ново званѣе, слово, у коемъ е меѣу другимъ и то навео, како Грѣи непрестало велике жертве за народну просвету приносу. Свеучилиште е у послѣдней години више одъ полъ милиона драхма (цванѣика) на поклонъ примило, а то по найвише одъ Грѣа у туѣнии (странимъ земляма) живеѣи. Изъ слова тогъ могли смо далѣ разумети, да се на грѣкомѣ свеучилишту 590 ѣака уче, одъ кои е само половина младиѣа' изъ граѣвства грѣкогъ, а остали су изъ Турѣке. — Права учу 219, мелѣцину 229, филозоѣю 79, и 42 преправляю се за апатекарство.

(Сигурность одъ смрти збогъ страногъ поданства.) Кадъ е пре њѣке године у Пешти колѣра бѣснила, бѣяху два београдска трговца на тамошѣмъ вашару. Еданъ одъ њихъ плашуѣи се, да ће несити ала и њѣга постѣтити, предложи своѣе другу, да бы добро было куѣи се вратити. Но оваѣ му одгѣвори: „А шта се насъ тѣче колѣра, мы смо турѣски поданици, на имамо нашу заштѣту.“

Одгонетка: врагъ, шрагъ.

Споминѣмо, да имаѣе и
ѣалични сокова.

ОГЛАСЪ.

Зато умоляѣмо свакогъ, да мотри
на описъ флаѣица.

СТЕЙРИСКІЙ БИЛЬНЫЙ СОКЪ ЗА ОНЕ КОИ ПАТЕ ОДЪ ПРСІЮ.

Оваѣ се сокъ досада по увераваню найгласовитѣй лѣкара у Бечу и Градцу за чудо добаръ показао, а имено противъ кашля, грипе, кѣявице, промуклогъ гласа, вратоболъ и грудоболъ.

Многи, кои су узели тай сокъ, доказую, да немогу да буду безъ њѣга и да само њѣму имаю благодарити, штимъ е олакшана боля и што могу мирно спавати; збогъ благотворногъ дѣйства оваѣ се сокъ најболѣй препоручѣе као малой деѣи, тако и најстарѣмъ лицама; вкусъ му е врло прѣятанъ.

Стакленѣета су стейрискогъ бильногъ сока бѣла, горе дугуляста и са калайнимъ ванѣима, на коѣма као и на стакленѣету пише: „Апатека кодъ елена у Градцу“ и „I P A“, добро су затворѣна, и на њима су надписи заедно са подписомъ онога, кои производи тай сокъ.

Цѣна е ѣдногъ стакленѣета 50 кр. ср.; манѣ одъ два стакленѣета немогу се слати. Што се завѣю и пошлю или 4 стаклѣета, то се рачуна на 20 кр. ср.

Тай сокъ производи I. Пурглайтнеръ, апатекаръ кодъ „елена“ у Градцу, а добити се може у Земуну у апатѣки кодъ „златногъ орла“ Карла Трѣшѣика.

Anzeige.

Im Gasthose zum schwarzen Adler wird man mit den besten Speisen und Getränken bedient. Es empfiehlt sich daher der ergebenst Unterfertigte sowohl den pl. t. Reisenden, als auch dem hiesigen Publikum. Ebendasselbst werden auch alte Weine in Gebünden verkauft.

Allois Reidenfrost,

Gastgeber „zum schwarzen Adler“ in Semlin.